

Куліковська В.С.
здобувач вищої освіти ступеня «бакалавр»
спеціальності «101 Екологія»
Науковий керівник: Хом'як І. В.
к.б.н., доц., доцент кафедри екології та географії,
Житомирський Державний Університет імені Івана Франка
ecosystem_lab@ukr.net

РІЗНОМАНІТТЯ СІНАНТРОПНОЇ РОСЛИННОСТІ ЖИТОМИРСЬКОГО РАЙОНУ

Втручання людства у природні системи та процеси обумовило появу синантропної флори, що виникла на окремих ділянках завдяки активній господарській діяльності. Загалом, синантроп-це вид рослинності, який знайшов біля людських угідь найбільш сприятливі умови для існування та сформував у середовищі стійкі та життєздатні популяції. Синантропні угруповання формуються там, де людина зруйнувала рослинність через порушення ґрунтового покриву, викидання сміття, посиленого механічного використання земель, а також агрозаходів на польових ділянках. Серед негативних наслідків синантропізації є зникнення окремих видів рослин, суцільне зменшення флори, скорочення генетичного розмаїття, зниження стабільності та продуктивності рослинних угруповань. У свою чергу цей вид рослин поєднує у собі рудеральні угруповання, які зустрічаються на смітниках, поблизу доріг та на залишених городніх ділянках, інакше кажучи з поважно-видозміненим середовищем існування. А також, сегетальні угруповання, які пристосовані до умов оранки та спільного зростання з культурними рослинами. Крім того, господарська діяльність допомагає швидкому розповсюдженню синантропних угруповань, що стають на заваді відновленню рослинного покриву, завдають значної шкоди сільському господарству тощо. У більшості синантропних угруповань наявні невисні засмічувачі культурних посівів та газонів, як-от карантинні бур'яни, які являються проміжними хазяїнами для шкідників культурних рослин, також окремі види, що зумовлюють алергічні реакції.

На території Житомирського району найбільше розповсюдженні наступні види рослин: кульбаба лікарська (*Taraxacum officinale*), чистотіл звичайний (*Chelidonium majus*), мати-й-мачуха (*Tussilago farfara*), лопух справжній (*Arctium lappa*), осот звичайний (*Cirsium vulgare*), пирій повзучий (*Elytrigia repens*), хвощ польовий (*Equisetum arvense*), фіалка триколірна (*Viola tricolor*), конюшина повзуча (*Trifolium repens*), подорожник великий (*Plantago major*), грицики звичайні (*Capsella bursa-pastoris*), грабельки звичайні (*Erodium cicutarium*), Бузина чорна (*Sambucus nigra*), люцерна посівна (*Medicago sativa*). Отже, на території Житомира зустрічаються синантропні рослини таких родин як: Кропивиові, Подорожникові, Капустяні, Фіалкові, Хвощові, Гречкові, Гвоздичні, Злакові, Адокові, Розові, Макові, Геранієві, Бобові, Губоцвіті, Айстрові. Найбільше представників родини Айстрові або Складноцвіті (*Asteraceae*).

Синтаксономічна схема сегетальної рослинності Житомирського району має такий вигляд: Stellarietea mediae R.Tx., Lohmaer et Preisling 1950: Aperaetalia spicae-venti J. Tx. & Tx. in Malato-Beliz et al. 1960: Scleranthion annui (Kruseman et Vlieger 1939) Sissingh in Westhoff et al. 1946: Centaureo-Aperaetum spicae-venti V.Sl 1989, Aphano-Matricarietum R.Tx 1937, Viola arvensis-Centaureetum cyani Solomakha 1989; Galeopsion bifidae Abramova in Mirkin et al. 1985: Euphobio pepili-Chenopodietum albi Solomakha 1988, Apera spicae-venti-Papaveretum rhoeadis Solomakha 1987; Atriplici-Chenopodietalia albi (Tx. 1937). Nordhagen 1940: Panico-Setarion Sissingh in Westhoff et al. 1946: Echinochloo-Setarietum Felföldy corr. 1942 Mucina in Mucina et al. 1993; Eragrostietalia J. Tx. ex Poli 1966: Eragrostion cilianensi-minoris Tüxen ex Oberdorfer 1954: Cynodontetum dactyli Gams 1927, Digitario sanguinalis Eragrostietum minoris Tüxen ex von Rochow 1951, Portulacetum oleraceae Felföldy 1942, Eragrostio-Amaranthesetum albi Morariu 1943, Salsolion ruthenicae Philippi ex Oberd. 1971: Plantagini indicae-Digitarietum sanguinalis Papucha 1991; Papaveretalia rhoeadis Hüppe et Hofmeister ex Theurillat et al. 1995: Veronico-Euphorbion Sissingh ex Passarge 1964: Veronicetum hederifolium-triphylli Slavnić 1951; Sisymbrietalia sophiae J.Tx. Gors 1966: Atriplicion Passarge 1978: Atriplicetum nitentis Slavnić 1951, Hordeion murini Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1936: Hordeetum murini Libbert 1932, Brometum tectorum Bojko 1934; Malvion neglectae (Gutte 1972) Hejný 1978: Hyoscyamo nigri-Malvetum neglectae Aichinger 1933, Polygono arenastri-Chenopodietum muralis Mucina 1987; Sisymbriion officinalis Tüxen et al. ex von Rochow 1951: com. Amaranthus, Artemisietum annuae Fijałkowski 1967, Chamaeprietum officinalis Hadač 1978, Ivaetum xanthiifoliae Fijałkowski 1967, Erigeronto canadensis-Lactucetum serriolae Lohmeyer ex Oberd. 1957, Sisymbrietum loeselii Gutte 1972, Sisymbrietum sophiae Kreh